

Bilancia roka 2022 - 2. časť

Uplynulý mimoriadne náročný rok 2022 zbilancovali aj slovenskí prvovýrobcovia mlieka a chovatelia ošípaných. Kým chovateľov dojníc najviac potrápili stúpajúce náklady na výrobu surového kravského mlieka, chovatelia ošípaných okrem výrobných nákladov riešili aj zníženie rizika rozšírenia výskytu afrického moru ošípaných.

Predstavitelia výrobných zväzov a združení, ktoré sú členmi Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, odpovedali na tri otázky:

1. Čo pozitívne priniesol rok 2022?
2. Čo negatívne priniesol rok 2022?
3. Aké výzvy čakajú pre odvetvie v roku 2023?

Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka, výkonná riaditeľka Margita Štefániková

1. Čo pozitívne priniesol rok 2022?

Napriek tomu, že rok 2022 bol po všetkých stránkach mimoriadne zložitý, pozitívne hodnotíme skutočnosť, že konečne bol vyslyšaný hlas prvovýrobcov mlieka volajúcich o pomoc. Ako je všeobecne známe, ich hlasom dlhodobo hovorí a ich záujmy háji Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka.

Trvalo viac ako rok, pokým sa predstaviteľom nášho zväzu podarilo presvedčiť zástupcov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, že ak chceme zastabilizovať kritickú situáciu v sektore mlieka, je potrebná pomoc štátu. Požiadavka chovateľov dojníc predstavovala 35 miliónov eur. Treba otvorene povedať, že komunikácia bola ťažká a zdĺhavá. Čiastočným úspechom a malou odmenou za vytrvalosť a aj istú mieru trpezlivosti bola pre podniky, ktoré dovtedy nezrušili chov

dojnic, mimoriadna podpora. V prvom kroku to bolo síce len 10 miliónov eur, čo bola len necelá tretina pôvodnej požiadavky a ťažko sa nám chápali argumenty druhej strany. Verili sme však, že sa ešte nájdú nejaké zdroje na podporu chovateľov dojnic.

Určitým zadostučinám bolo aj mierne navýšenie normatífov na zelenú naftu pre kategórie mliekového dobytku a v druhom polroku to bola podpora - odškodnenie dopadov sucha.

Celkovo tak podpora pre sektor prvovýroby mlieka pozostáva z piatich častí a predstavuje takmer 800 eur na VDJ, čo je v priemere podľa priemernej úžitkovosti takmer 10 eurocentov na kilogram mlieka.

V tomto smere je potrebné objektívne skonštatovať, že táto suma je doteraz historicky najvyššia. Sme si vedomí, že to bolo hlavne vďaka personálnym zmenám vo vedení rezortu a ochote počúvať fakty, čísla a argumenty. Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka oceňuje snahu a prístup zástupcov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, hlavne ministra Samuela Vlčana. Veríme, že odmena pre všetkých zainteresovaných príde v podobe pozastavenia poklesu produkčných ukazovateľov v sektore prvovýroby mlieka a zabezpečenia jednej zo základných potravín pre výživu ľudí.

Pozitívom by sa v istom zmysle dal hodnotiť aj vývoj nákupnej ceny mlieka.

2. Čo hodnotíte negatívne za rok 2022:

Za rok 2022 hodnotíme negatívne tri javy. Boli to: vojenský konflikt na Ukrajine, extrémne sucho a veľké letné horúčavy. Všetky ostatné problémy boli už len ich dopadom a spoločne sa podpísali pod extrémny nárast nákladov. Naše analýzy ukazujú, že prostredníctvom nárastu cien energií, pohonných hmôt, krmív a miezd sa náklady zvýšili v priemere o vyše 1 100 eur na dojnicu alebo v inom vyjadrení o 14 eurocentov na kilogram mlieka. Výrobné náklady sa aktuálne vyšplhali až na 56 eurocentov na kilogram mlieka! V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že táto výška nákladov nie je nič mimoriadne, vôbec to ani neznamená, že by slovenskí prvovýrobcovia mlieka vyrábali mlieko draho. Naopak, medzinárodné porovnania hovoria o tom, že naši producenti mlieka vedia vyrobiť mlieko s nižšími nákladmi ako ich európski kolegovia.

Obrovský nárast nákladov otriasol už aj tak oslabeným sektorom prvovýroby mlieka. Len pre ilustráciu z hľadiska celoslovenskej minuloročnej produkcie mlieka predstavuje doterajšie navýšenie nákladov sumu vyše 110 miliónov eur. Toto číslo uvádzame zámerne, aby bolo všetkým jasné, že ide naozaj o obrovský deficit zdrojov v sektore a že nie je náhoda, ani žiadny výmysel, keď hovoríme o potrebe mimoriadnej podpory tohto sektora. Táto podpora sa pohybuje rádovo v desiatkach miliónov eur.

Áno, treba objektívne zhodnotiť, že navýšené výrobné náklady na mlieko boli sčasti kompenzované nárastom nákupnej ceny. Tá za prvých desať mesiacov minulého roka dosiahla v priemere niečo cez 42 eurocentov na kilogram mlieka, čo je takmer o tretinu viac ako za rovnaké obdobie roka 2021.

Keď sme však hovorili o tom, že slovenskí prvovýrobcovia sú konkurencieschopní v nákladoch, nemôžeme to celkom tvrdiť o konkurencieschopnosti v príjmoch. Slovenská nákupná cena mlieka totiž dlhodobo zaostáva za priemerom Európskej únie. Za desať mesiacov roka 2022 cenový rozdiel predstavuje až takmer 5 centov na kilogram mlieka v neprospech Slovenska. Štatistiky odhaľujú, že slovenskí prvovýrobcovia dosiahli v októbri minulého roku štvrtú najnižšiu cenu mlieka spomedzi krajín Európskej únie!

Pri predbežných analýzach počítame s tým, že pri odhadovanej nákupnej cene mlieka na úrovni zhruba 43 eurocentov na kilogram mlieka a podpore v objeme 10 eurocentov na kilogram mlieka tak prvovýrobcom mlieka naďalej chýbajú 3 eurocenty na kilogram mlieka na pokrytie ich priemerných výrobných nákladov. Takže sektor prvovýroby mlieka sa napriek celkom slušnej podpore dostal do červených čísel a prehlbuje stratu.

3. Čo očakávate od roku 2023

Od roku 2023 očakávame, že v sektore prvovýroby mlieka dôjde k stabilizácii príjmov a nákladov, ktorá je základom dobrých hospodárskych výsledkov.

Očakávame, že úroveň nákupných cien mlieka sa v krátkom čase priblíži k priemeru Európskej únie.

V oblasti podpory si želáme, aby sa podarilo nastaviť rámec systémovej podpory zahŕňajúcej európsku a národnú podporu, ktorý umožní chovateľom dojníc zlepšenie ich hospodárskych výsledkov a odstránenie investičného dlhu, s ktorým sa dlhodobo boria.

V oblasti európskej podpory očakávame, že chovatelia dojníc sa veľmi rýchlo zorientujú v nových intervenciách Strategického plánu v rámci nového programovacieho obdobia Spoločnej poľnohospodárskej politiky na obdobie rokov 2023-2027.

V oblasti národnej podpory očakávame, že sa veľmi skoro vyrieši otázka energií. Máme za to, že sa na celý rezort pôdohospodárstva a samozrejme aj na sektor mlieka musí v tomto smere prihliadať ako na strategický sektor. Je nevyhnutné, aby sa vyriešila nielen otázka ich cien, ale aj dostupnosti.

Budeme pokračovať v snahe o presadenie systémoveho podporného opatrenia - takzvanej „Zelenej energie“. Bolo by to opatrenie, ktoré by fungovalo podľa vzoru „Zelená nafta“ a jeho cieľom by bola kompenzácia časti navýšených nákladov na elektrickú energiu na základe normatívu spotreby elektrickej energie pri technologických procesoch chovu jednotlivých kategórií mliekového dobytku a procesu manipulácie s vyprodukovaným mliekom (dojenie, chladenie, uskladnenie...). Vychádzame z našich analýz, ktoré kvantifikujú spotrebu elektrickej energie na mliečne hospodárstvo v objeme

600 kWh na jednu veľkú dobytčiu jednotku. Tento normatív sa zhoduje s výsledkami analýz vedeckých inštitúcií.

Do budúcnosti hľadáme s optimizmom a veríme, že prijateľné nákupné ceny spolu s rozumne nastavenou podpornou politikou prispievajú k tomu, že sa nám podarí stabilizovať počty dojníc a zachovať prvovýrobu mlieka na Slovensku.

Slovenská asociácia chovateľov ošípaných, výkonný riaditeľ Peter Polák

1. Čo hodnotíte pozitívne za rok 2022?

Chovatelia ošípaných na Slovensku, naši členovia, pozitívne hodnotia fakt, že štát zareagoval na nízke úrody krmovín špeciálnou podporou. Tiež bolo správnym krokom reagovať na vysoké ceny energií. Pozitívne hodnotíme snahu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR o včasné vyplácanie podpôr.

Treba spomenúť a oceniť snahu riadiacich orgánov o zvýšenie odlovu diviacej zveri ako jedného z najdôležitejších opatrení v boji proti africkému moru ošípaných. Minimálny posun hranice infekcie na území Slovenska sa dá považovať za úspech. Pri tejto príležitosti treba vyzdvihnúť prácu Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR a aj regionálnych veterinárnych a potravinových správ, súkromných veterinárov, ako aj ministerstva pôdohospodárstva, poľovníckej samosprávy a štátnej správy na úseku riadenia poľovníctva.

The image you are
requesting does not exist
or is no longer available.

imgur.com

2. Čo hodnotíte negatívne za rok 2022?

Jedinými relevantnými ukazovateľmi úspešnosti nastavených procesov je len nárast stavov ošípaných

na Slovensku a zvýšenie ich umiestňovania na domácom trhu. Ak sa toto neudialo, neboli sme úspešní. Prečo? Odpoveď na túto otázku budeme musieť podrobiť dôkladnej analýze a zároveň dôsledne budeme musieť aj napraviť chyby.

3. Čo očakávate od roku 2023?

Očakávame rozbehnutie Strategického plánu, kde sa členovia Slovenskej asociácie chovateľov ošípaných budú uchádzať aj do podporu organizácií výrobcov a aj o podporu lepších životných podmienok zvierat. Kvalita konečného produktu - bravčového mäsa - závisí aj od kvality životných podmienok zvierat. Snáď sa dočkáme aj projektových opatrení z Programu rozvoja vidieka, kde sa tri roky v podstate nič zásadné neudialo.